

Broj: 02-04-1-542/23

Datum: 30.01.2023. godine

Na osnovu člana 10. Uredbe o trogodišnjem i godišnjem planiranju rada, monitoringu i izvještavanju u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine FBiH", broj 74/19), člana 38. Statuta općine Sanski Most ("Službeni glasnik općine Sanski Most", br. 4/08, 5/08, 5/09, 2/10, 9/11) Općinski načelnik donosi:

SMJERNICE ZA IZRADU TROGODIŠNJEG PLANA RADA OPĆINE SANSKI MOST ZA PERIOD 2023. – 2025.

1. Uvod

Izrada Smjernica za trogodišnje planiranje rada Općine Sanski Most za period 2023.-2025. godine (u daljem tekstu: Smjernice) proizilazi kao obaveza iz člana 10. Uredbe o trogodišnjem i godišnjem planiranju rada, monitoringu i izvještavanju u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“ br. 74/19 i 2/21) (u daljem tekstu: Uredba).

Smjernice predstavljaju osnovu za planiranje rada općinskog organa uprave u naredne tri godine, kako bi se na adekvatan način obuhvatili razvojni prioriteti koji su definisani Strategijom razvoja Unsko - sanskog kantona za period 2021.-2027. godina, Okvirom za implementaciju ciljeva održivog razvoja u BiH i drugim relevantnim dokumentima. Smjernice imaju za cilj da potenciraju ključne aktivnosti koje je neophodno poduzeti u narednom planskom ciklusu, a koje imaju sinergijski efekat za više oblasti društveno-ekonomskog života lokalne zajednice.

Uredbom su propisani minimalni elementi Smjernica, a iste se izrađuju svake godine za period od tri godine i pripremaju se u skladu sa strateškim dokumentima relevantnim za Unsko – sanski kanton i Općinu Sanski Most. Pored toga što predstavljaju usmjerenje za budući rad organa uprave, Smjernice služe i ostalim zainteresovanim stranama (vaninstitucionalnim akterima) kao vodilja za planiranje i implementaciju konkretnih projekata i aktivnosti u narednom trogodišnjem periodu.

2. Strategija razvoja

Općinsko vijeće Sanski Most je na svojoj redovnoj 12. sjednici održanoj 15.02.2022. usvojilo Odluku o usvajanju Strategije razvoja Općine Sanski Most za period 2022. – 2027., odnosno usvojena je Strategija razvoja USK za period 2021. – 2027. kao strateški razvojni okvir, a u skladu sa članom 20., stav 5. Zakona o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u Federaciji BiH ("Službene novine Federacije BiH", broj 32/17), u kojem se navodi:

“(5) Općinski načelnik, odnosno gradonačelnik može predložiti općinskom, odnosno gradskom vijeću usvajanje strategije razvoja kantona kojem pripada kao strateškog okvira razvoja općine, odnosno grada.

(6) U slučaju iz stavka (5) ovog članka u jedinici lokalne samouprave izrađuju se implementacijski dokumenti sukladno čl. 23. do 26. ovog zakona“

3. Razvojni kontekst Općine Sanski Most za izazovima i rizicima

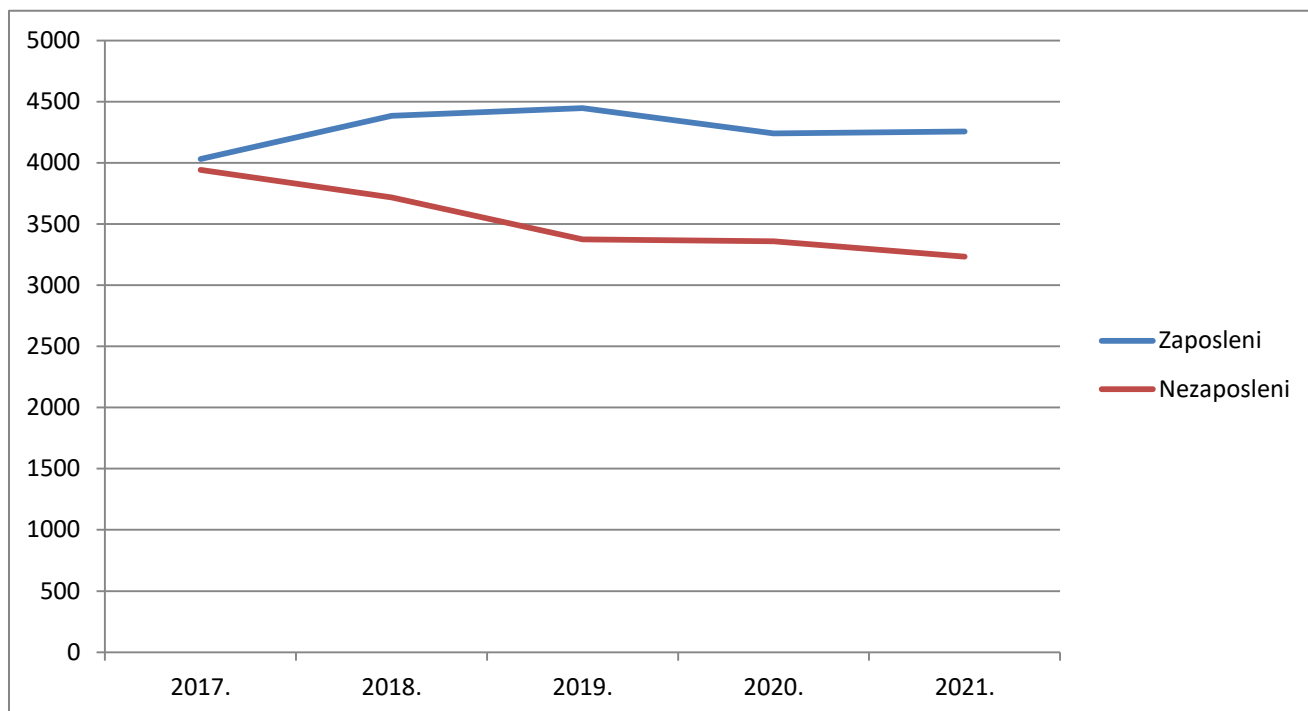
Prema podacima Federalnog zavoda za programiranje razvoja iz 2021., Općina Sanski Most spada u 4. grupu općina po razvijenosti sa indeksom razvoja 0,60 – 0,75 u odnosu na razvojni indeks Federacije BiH (1,00).

Općina Sanski Most se nalazi na sjeverozapadnom dijelu Bosne i Hercegovine, u Unsko – sanskom kantonu, teritorijalno podijeljena na 19 mjesnih zajednica i 67 naseljenih mjesta. Teritorijalni obuhvat u okviru granica određenih Dejtonskim mirovnim sporazumom iznosi 781km², što predstavlja 79,4% od prethodne površine ukupnog teritorija koja je prije rata iznosila 984 km². U Unsko-sanskom kantonu općina Sanski Most obuhvaća najveći dio (18,93%) njegove ukupne površine (4.127,52 km²), a zajedno s prostorima općine Ključ predstavlja istureni istočni dio kantona s najdužom kontaktnom linijom prema entitetu Republika Srpska, odnosno prema općinama Banja Luka, Prijedor i Bosanski Novi. U kantonu, susjedne općine su Bosanska Krupa, Bosanski Petrovac i Ključ. Općina Sanski Most ima povoljan geoprometni položaj i nalazi se na magistralnom putu koji povezuje Banja Luku i Prijedor s Ključem i Drvarom, odnosno nalazi se na pravcu osnovnih koridora Zapadna Europa – Mediteran – Bliski Istok. Magistralnim putem M – 17 (257 km) Sanski Most je povezan s glavnim gradom Bosne i Hercegovine Sarajevom kao i ostalim dijelovima BiH. Područjem općine prolazi dionica M – 15 (Bosanska Dubica – Prijedor – Sanski Most – Ključ), te regionalni putevi R – 404 (Blagaj – Stari Majdan), R – 406 (Ljubija – Milin Birt), R – 405 (Lušci Palanka – Sanski Most – Banja Luka).

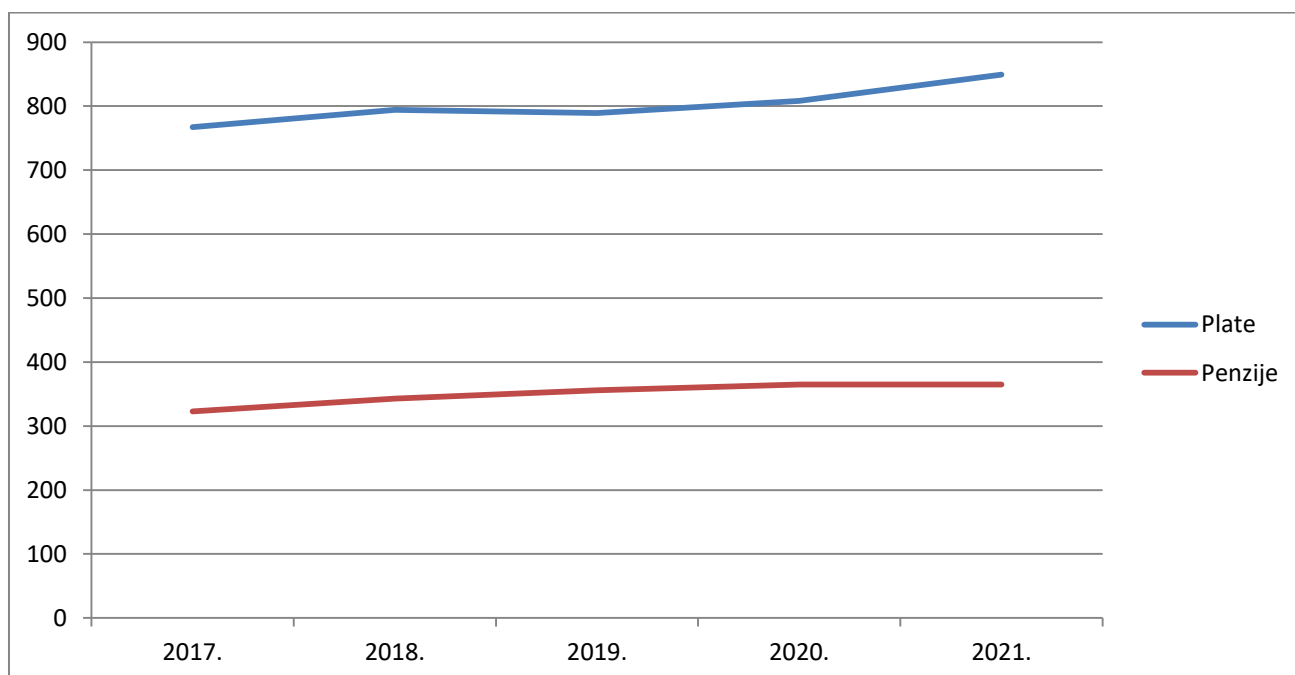
Po pitanju osnovnih makroekonomskih indikatora, evidentan je konstantan pad prisutnog stanovništva, odnosno depopulacija i negativni migracijski trend uslovljen socio-ekonomskim uvjetima. Gore navedeni podaci se baziraju na procjenama Federalnog zavoda za programiranje razvoja, jer drugih podataka iz ostalih izvora trenutno nema, a smatra se da je ovaj trend u praksi još izraženiji. Pandemija virusa Covid-19 je u određenoj mjeri usporila negativna migracijska kretanja u cijeloj BiH i susjednim zemljama, tako da je i u lokalnoj zajednici u posljednjih godinu dana došlo do određenog smanjenja broja stanovništva koje napušta mjesto prebivališta.

Posljednje 4 godine, sve do proglašenja globalne pandemije virusa Covid-19, na području Sanskog Mosta bilježilo se konstantno povećanje broja zaposlenih, s naglaskom na povećanje zaposlenih u prerađivačkoj industriji, koje je paralelno pratilo i smanjenje broja nezaposlenih lica, s tim da je ovo smanjenje dijelom povezano i sa gore navedenim negativnim migracijskim trendom, odnosno iseljavanjem lokalnog stanovništva. Tokom 2021. došlo je do oporavka broja zaposlenih odnosno do njegovog povećanja, tako da je prošle godine u odnosu na 2020. zabilježeno neznatno povećanje broja zaposlenih za 17 lica.

S druge strane, broj nezaposlenih je u 2021. u odnosu na godinu prije je smanjen za 24 lica a trend smanjenja broja nezaposlenih se nastavio i u pandemijsko vrijeme, što se može tumačiti i dijelom zbog negativnog migracijskog trenda, ali i zbog povećanja obima investiranja u lokalni privredni sektor.

Lična primanja – neto plate i penzije u proteklom periodu od 4 godine bilježe konstantno ali blago povećanje, ali i dalje su znatno ispod prosjeka Federacije BiH, gdje je prosječna plata za 2021. iznosila 996 KM, dok je isti prosječni iznos za općinu Sanski Most u 2021. bio 849 KM, odnosno 85,2% federalnog prosjeka, što predstavlja povećanje u odnosu na godinu prije za 41 KM. Što se tiče penzija, prosječni iznos za općinu Sanski Most je u 2021. bio 365 KM što je 85% prosječnog federalnog iznosa penzije od 427,92 KM, čime je zadržan nivo prosječne penzije iz 2020.

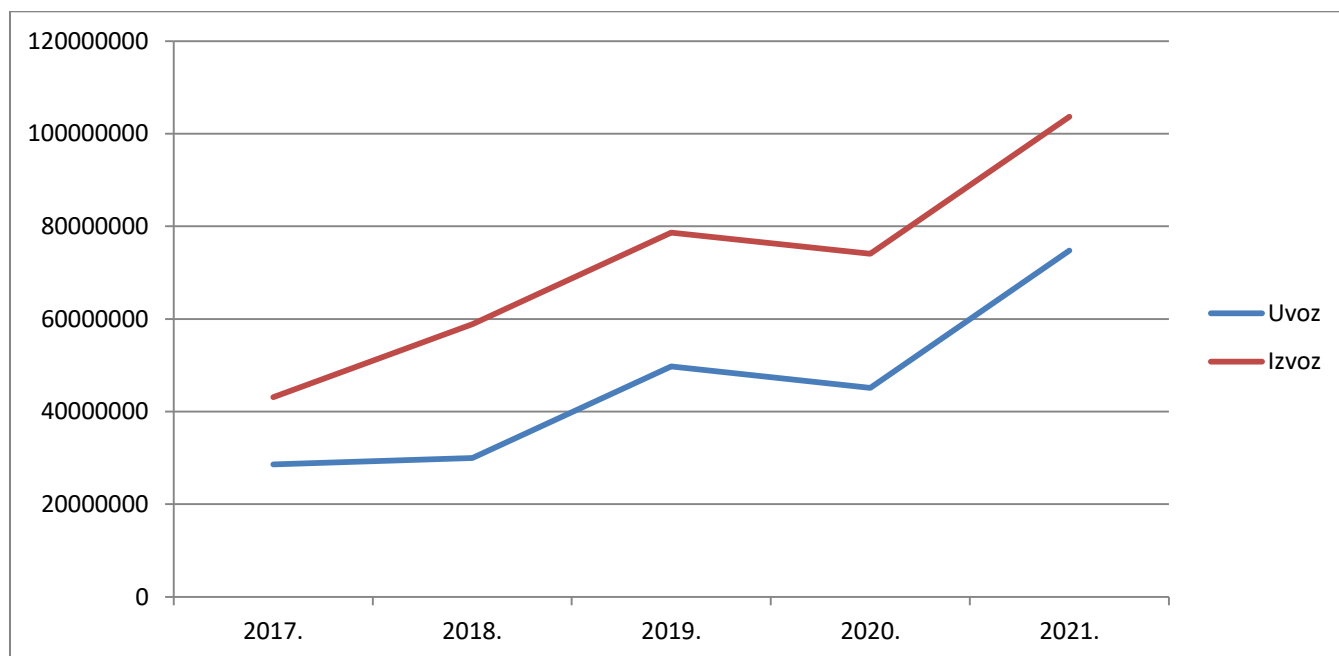
Vanjskotrgovinska razmjena bilježi porast i u domenu izvoza i uvoza sve do 2020., odnosno do proglašenja pandemije koja je obustavila izvoz i trgovinska kretanja u cijelom svijetu, a

koja su se negativno odrazila i na privredne subjekte s područja Sanskog Mosta. Međutim, 2021. dolazi do znatnog povećanja vanjskotrgovinske razmjene u oba pravca, što se može opravdati oporavkom međunarodnih tržišta na koja kompanije iz Sanskog Mosta plasiraju najveći dio svojih proizvoda. Povećanje uvoza se pravda povećanjem obima investicija i obima proizvodnje koji su usloveli povećanjem uvoza sirovine.

S druge strane, navedeno povećanje obima investicija direktno je dovelo i do povećanja obima prerađivačke industrije i izvoza. U odnosu na period u vrijeme pandemije virusa Covid-19, u Sanskom Mostu je došlo do znatnog povećanja ukupne ekonomske djelatnosti, gdje je izvoz povećan za nekih 29,5 miliona KM, odnosno nešto više od 39,8% u odnosu na 2020. Čime je ostvaren maksimum gledajući zadnjih 30 godina u apsolutnom iznosu uvoza i izvoza s područja Sanskog Mosta.

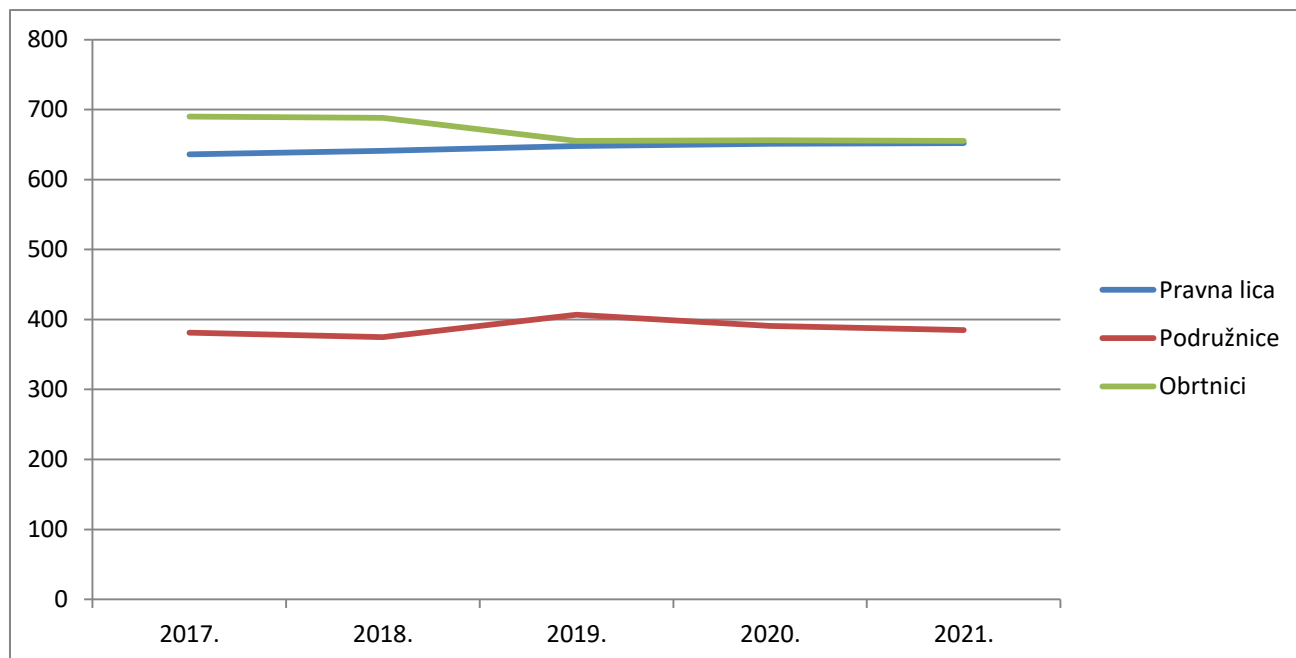
U kontekstu Unsko-sanskog kantona, možemo biti zadovoljni i opravdano optimistični obzirom da je Sanski Most ostao lokalna sredina sa najvećim izvozom na području USK, i po prvi put je privreda Sanskog Mosta učestvovala u ukupnom izvozu Federacije BiH sa preko 1%. Gledajući period od posljednje 4 godine, izvoz s područja Sanskog Mosta je ostvario ukupni porast od preko 76% od 2018. godine.

U cilju unaprijeđenja poslovnog ambijenta i poboljšanja kvaliteta poslovne infrastrukture Općinsko vijeće Sanski Most na 14. sjednici održanoj dana 31.03.2022. godine donijelo je Odluku o proglašenju Poslovne zone Zdena koja obuhvata područje od oko 54 ha. Na lokalitetu planirane Poslovne zone Zdena već egzistira nekolicina privrednih subjekata, sa potencijalom za realizaciju nekoliko novih investicija, ali nivo izgrađenosti poslovne infrastrukture ne odgovara trenutnim potrebama postojećih i potencijalnih investitora. Obzirom da je zona većim dijelom planirana na lokalitetu nekadašnje fabrike ŠIP Sana važno je uzeti u obzir da dio infrastrukture već postoji ali da je ista u većoj mjeri devastirana ili je tehnološki prevaziđena i samim tim neiskoristiva za potrebe novih investicija.

Po pitanju strukture poslovnih subjekata, broj pravnih i fizičkih lica u u 2021. u odnosu na 2020. je ostao skoro na istom nivou, dok je broj podružnica smanjen za njih 6. Ujednačen je broj zahtjeva za novu registraciju i odjavu obrta, a važno je i napomenuti da se dio zahtjeva za trajnu odjavu odnosi na retroaktivnu odjavu privrednih subjekata registriranih prije 1992.,

gdje njihovi vlasnici odnosno nosioci rješenja podnose zahtjev za objavu zbog ostvarivanja prava na penziju. Po pitanju izdavanja novih rješenja odnosno odobrenja za obavljanje samostalne trgovačke, ugostiteljske i obrtničke djelatnosti došlo je do povećanja broja novoosnovanih subjekata ove vrste, gdje je u 2021. godini izdato je ukupno 76 rješenja, što je za 3 rješenja više u odnosu na 2020. godinu kad je istih izdato 73. Od gore navedenog ukupnog broja novoizdatih rješenja, njih 58 se odnosi na obavljanje obrtničke djelatnosti, 9 rješenja za obavljanje ugostiteljske i njih 7 za obavljanje trgovačke djelatnosti.

Vodosnabdjevanje i prečišćavanje otpadnih voda je u nadležnosti lokalnog komunalnog preduzeća JKP "Vodovod i kanalizacija" koje je tokom 2021. usluge vodosnabdjevanja pružala za ukupno 11.379 korisnika (10.739 domaćinstva i 640 pravna lica) koji se dnevno snabdjevaju sa 7.000 – 10.000 m³ pitke vode, dok su usluge kanalizacije pružane za 2.898 korisnika, od kojih 2.596 domaćinstava i 302 pravna lica.

Izgradnja i održavanje javne putne infrastrukture je u nadležnosti JU "Općinski fond za komunalne djelatnosti i infrastrukturu" u dijelu koji se odnosi na saobraćajnice koje su kategorizirane kao "lokalni putevi", a sve ostale saobraćajnice višeg ranga su u nadležnosti kantonalne, odnosno federalne Direkcije za ceste.

Po pitanju prostorno-planske dokumentacije, Općina Sanski Most je pokrenula proceduru izrade Prostornog plana za period od 20 godina od dana usvajanja, a trenutno je usvojena Prostorna osnova Prostornog plana, i u toku je izrada Prednacrtu Prostornog plana.

Ključni makroekonomski indikatori za period 2018. – 2021. prikazani su u slijedećoj tabeli:

INDIKATOR	2018.	2019.	2020.	2021.
STANOVNIŠTVO (PROCJENA)	40.166	39.852	39.651	39.324
RADNO AKTIVNO STANOVNIŠTVO	29.841 – (74,3%)	29.514 – (74,1%)	29.279 (73,8%)	28.910 (73,5%)
STEPEN ZAPOSLENOSTI	4.384 (14,7%)	4.448 (15,1%)	4.239 (14,5%)	4.256 (14,7%)
STEPEN NEZAPOSLENOSTI	3.718 (45,9%)	3.375 (43,1%)	3.358 (44,2%)	3.234 (43,2%)

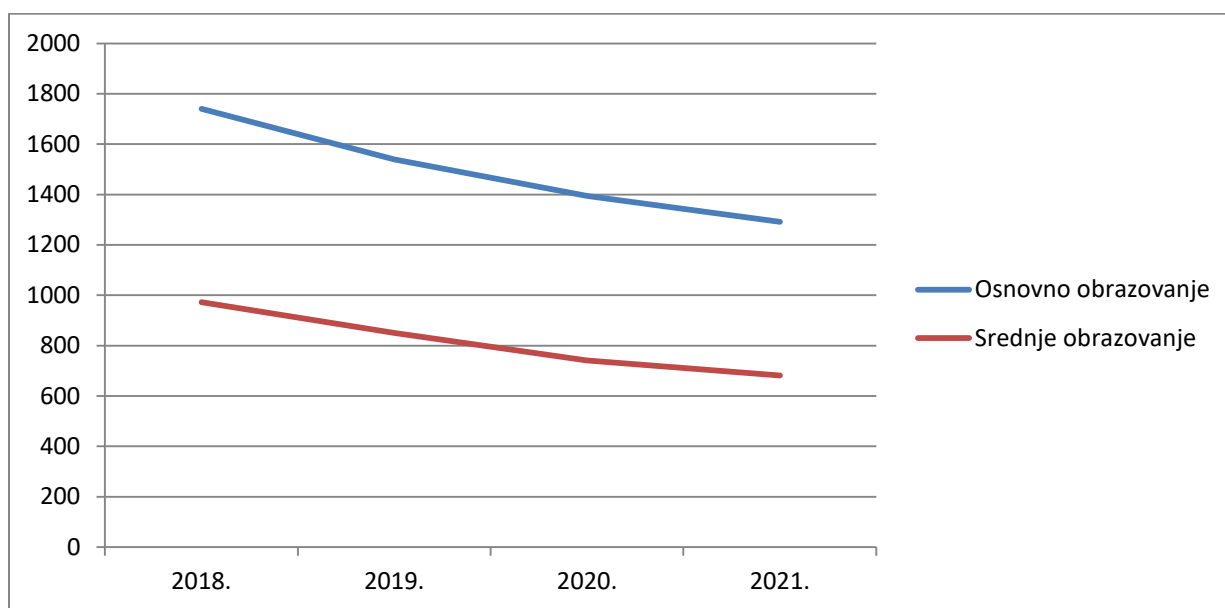
NEZAPOSLENOST PREMA STEPENU STRUČNOG OBRAZOVANJA	VSS	111	101	120	128
	VŠS	22	20	18	18
	SSS	791	731	759	742
	NSS	0	0	0	0
	VKV	42	35	34	26
	KV	1.318	1.174	1.159	1.115
	PKV	113	99	92	80
	NKV	1.321	1.217	1.177	1.125
	UKUPNO	3.718	3.375	3.358	3.234
PROSJEČNA NETO PLAĆA		794 KM	789 KM	808 KM	849 KM
PROSJEČNA PENZIJA		343,12 KM	355,75 KM	365,05 KM	364,97 KM
VANJSKOTRGOVINSKA RAZMJENA		UVOZ- 29.978.027 KM IZVOZ – 58.868.021 KM	UVOZ- 49.769.318 KM IZVOZ- 78.624.940 KM	UVOZ- 45.105.327 KM IZVOZ- 74.104.763 KM	UVOZ- 74.734.004 KM IZVOZ- 103.625.932 KM
PORESKI PRIHODI		3.078.624 (po glavi stanovnika 77 KM)	3.053.144 (po glavi stanovnika 77 KM)	3.187.638 (po glavi stanovnika 80 KM)	3.836.475 (po glavi stanovnika 98 KM)
STRUKTURA POSLOVNIH SUBJEKATA	<i>pravna lica</i>	641	648	651	652
	<i>podružnice</i>	375	407	391	385
	<i>obrtnici</i>	688	655	656	655

Po pitanju izazova i rizika, svakako najveći među njima je inflacija uzrokovana globalnom političko-ekonomskom situacijom, a koja se reflektira direktno i na Bosnu i Hercegovinu. Pored inflacije i pandemija COVID-19 je imala izuzetno negativan efekat na sve razvojne trendove, od privrede, poljoprivrede, turizma, pa sve do zdravstva i obrazovanja.

Privredni sektor je pretrpio znatne štete zbog zatvaranja granica i nemogućnosti izvoza, zbog čega su pojedini privredni subjekti morali smanjiti obim proizvodnje i usljed toga smanjiti i broj zaposlenih. Obrtnici su s druge strane pretrpjeli znatne gubitke zbog propisanih epidemioloških mjera koje su u potpunosti zabranjivale rad pojedinim kategorijama privrednih subjekata. Nakon ukidanja epidemioloških mjera i početka oporavka privrednog sektora došlo je do povećanja stope inflacije odnosno povećanja cijena roba i usluga na domaćem, regionalnom i međunarodnom tržištu usljed novih geopolitičkih momenata (rat u Ukrajini) koji su doveli do poremećaja u lancu snabdjevanja. Poljoprivreda je i u proteklom periodu bila izuzetno ranjiva najviše zbog elementarnih nepogoda koje su prouzrokovale znatne štete koje nisu u potpunosti sanirane najviše zbog nedostatka sredstava, a s druge strane klimatske promjene su se namnule kao jedan od najvećih rizika u razvoju primarne poljoprivredne proizvodnje i zaštite okoliša.

Iako nisu u direktnoj nadležnosti lokalne uprave, sektori zdravstva i obrazovanja su također jedni od najranjivijih i kojima treba posvetiti posebnu pažnju u narednom periodu. Zdravstveni kapaciteti su maksimalno iskorišteni u vrijeme pandemije, tako da nije bilo moguće u potpunosti pokriti ostale segmente zdravstvene zaštite, a s druge strane obrazovanje je nedovoljno digitalizirano i neophodno je pokrenuti reformu srednjeg strukovnog obrazovanja koje bi u većoj mjeri moglo odgovoriti potrebama lokalnog tržišta rada. Prije svega misli se na unaprijeđenje kvaliteta praktične nastave odnosno uvođenje dualnog sistema obrazovanja gdje bi se praktična nastava sprovodila u sklopu lokalnih privrednih subjekata kako bi se unaprijedili znanja i vještine učenika i time poboljšale njihove kompetencije na tržištu rada.

Značajan problem predstavlja i konstantno smanjenje broja učenika u osnovnim i srednjim školama, paralelno sa iseljavanjem stanovnika i negativnim migracijskim trendom, tako da je u protekle 4 godine broj učenika u osnovnim školama smanjen za 449 učenika (sa 1.740 2018. na 1.291 2021.), a u srednjim školama je smanjen za 292 (sa 973 2018., na 681 2021.). kako je i navedeno, trend smanjenja broja učenika paralelan je sa iseljavanjem lokalnog stanovništva, što je postalo ne samo lokalni i regionalni, već i nacionalni problem svih država u okruženju. Nažalost, ne postoje konkretne mjere i planovi na višim nivoima s ciljem suzbijanja negativnog migracionog trenda, tako da je ovaj problem najviše izražen na lokalnom nivou koji nema nadležnosti i ingerencije u migracionoj politici, već nastoji unaprijediti poslovni ambijent s ciljem proširenja postojećih i realizacije novih investicija koje će rezultirati povećanjem zaposlenosti, izvoza i povećanja ličnog dohotka koji bi u konačnici trebali smanjiti nivo migracija iz ekonomskih razloga.

4. Strateški ciljevi

Skupština i Vlada USK su usvajanjem Strategije razvoja USK za period 2021. – 2027. definirali i uskladili razvojne pravce i prioritete kantona sa ključnim razvojnim dokumentima viših nivoa vlasti u Bosni i Hercegovini. Općina Sanski Most je preuzimanjem Strategije USK usvojila kantonalnu Strategiju kao strateški razvojni okvir lokalne zajednice i svoje projekte i mjere će uskladiti sa fokusima, ciljevima i mjerima definiranim Strategijom razvoja USK.

Strategijom razvoja USK definirani su slijedeći strateški pravci:

1. Privredni razvoj zasnovan na znanju i održivom korištenju prirodnih resursa
2. Razvoj inkluzivnog i prosperitetnog društvenog sektora
3. Održiva zaštita okoliša i prirode

Iz strateških pravaca definirana je vizija razvoja, koja predstavlja težnju, dugoročnu namjeru, pravac djelovanja i poželjno stanje u budućnosti te je predstavljena kao:

Unsko-sanski kanton je Euro regija – smaragd Bosne i Hercegovine, područje ugodnog života temeljenog na ravnomjernom održivom razvoju.

Ostvarenje razvojne vizije realizovat će se kroz tri strateška cilja, razrađena u 10 prioriteta i 33 mjere. Strateški ciljevi Unsko - sanskog kantona su usklađeni sa Strategijom razvoja FBiH

i Okvirom za ciljeve održivog razvoja u BiH, kojim se utvrđuju zajednički podciljevi i indikatori za sve nivoe vlasti u BiH (zajednički minimum) te usmjeravaju budući procesi strateškog planiranja.

Sektor **ekonomskog razvoja** se zasniva na slijedećim pretpostavkama:

- da se raspoloživi prirodni resursi (prvenstveno oni za razvoj poljoprivrede, turizma i prerađivačke industrije) stave u punoj mjeri u funkciju razvoja USK;
- da se prirodni resursi koriste na održiv način i da postoje privredni subjekti koji bilježe dobre rezultate, povećavaju obim poslovanja broj zaposlenih i vrijednost izvoza;
- da se povećaju prihodi i privrednih subjekata i stanovništva, što se ostvaruje kreiranjem proizvoda i usluga zasnovanih na jedinstvenim prirodnim resursima i na znanju, podsticanjem lokalnih i privlačenjem stranih investicija;
- da se kapaciteti i saradnja između subjekata koji su ključni za privredni razvoj USK dalje razvijaju, kako bi se obezbijedili potrebni resursi, uključujući i one ljudske, neophodni za privredni razvoj zasnovan na inovacijama;
- da se uspostavi dinamično tržište rada, a obrazovni sistem uskladi sa potrebama najvažnijih privrednih grana USK;
- da se na optimalan način iskoristi neposredna blizina EU tržišta za protok ljudi, roba, znanja i kapitala;
- da postoje prilike u međunarodnim lancima vrijednosti koje privreda USK može da iskoristi, stvarajući na taj način i bolje uslove života za stanovništvo USK.

Sektor **društvenog razvoja** se zasniva na slijedećim pretpostavkama:

- da se, poštujući komparativne prednosti USK, pristupi strateškom razvoju visokog obrazovanja te zdravstva i socijalne zaštite na ravnopravan, ravnopravan i dosljedan način za sve građane;
- da se, istovremeno uz razvojne procese, radi na razvoju osnovnih principa individualne građanske, političke i službeničke odgovornosti u pogledu pružanja javnih usluga na svim nivoima vlasti;
- da se postigne međusobno nadopunjavanje gradova/općina USK, uz komplementarnost u ekonomskom, obrazovnom, kulturnom i svakom drugom domenu;
- da razvoj društvene infrastrukture (sportska, obrazovna i kulturna infrastruktura, domovi za stare i iznemogle) bude kontinuiran proces;
- da se ostvare zajednički projekti između naselja, posebice u upravljanju lokalnim saobraćajem, detaljnom uređenju prostora, očuvanju kulturnog i prirodnog naslijeđa;
- da se kontroliše fizičko širenje gradova i naselja

Sektor **okolišnog razvoja** se zasniva na slijedećim pretpostavkama:

- da se obrati pažnja na sprečavanje opterećivanja i zagađivanja okoliša, kao i na poboljšanje i obnovu svih prirodnih resursa;
- da se definira način kako da se zaustavi trajna i brza devastacija prirodnih resursa, odnosno provedu mjere i aktivnosti koje će zaustaviti brzu devastaciju prirodnih resursa;
- da se prirodni resursi čuvaju i štite i racionalno koriste, kao i da se omogući takav način ekonomskog razvoja kojim se može osigurati obnova resursa;
- da se uspostavi prekogranična i međunarodna saradnja u zaštiti okoliša;
- da se mjere i projekti društvenog i ekonomskog razvoja provode u skladu sa zahtjevima zaštite okoliša i očuvanja postojećih resursa;
- da se postigne dinamičan infrastrukturni razvoj i izgradnja USK, zasnovan na Prostornom planu, uključujući uspostavu i razvoj institucija za upravljanje okolišem;

- da se racionalno i ekonomično upravlja urbanim ekosistemima (voda, energija, otpad);
- da se ograniče negativni uticaji u područjima koja trpe pritisak od strane saobraćaja, kroz primjenu ekološki prihvatljivih saobraćajnih sredstava;
- da se uvedu mjere prepoznavanja i zaštite područja koja trebaju zaštitu, kao i mjere prepoznavanja prirodnog i kulturnog naslijeđa, kao važnih faktora za razvoj privrede i društva, kao i preduslova za razvoj turizma;
- da se uspostave veze i koridori između zaštićenih područja, u cilju nesmetanog protoka i genetske razmjene flore i faune;
- da se prostor koristi u kontekstu napretka zaštićenih područja, a ne njihove izolacije;
- da se obezbijedi donošenje strategija upravljanja zaštićenim područjima, uz intenzivno uključivanje ljudi koji nastanjuju te prostore u procese izrade i odlučivanja;
- da se izvrši inkorporacija zaštićenih i ugroženih područja;
- da se uveže upravljanje površinskim i podzemnim vodama s politikama prostornog razvoja.

Indikatori uspješnosti realizacije strateških ciljeva:

Strateški cilj	Indikator uticaja	Polazna vrijednost (2019.)	Ciljna vrijednost (2027.)
Strateški cilj 1. Izgrađeni privredni kapaciteti uz održivo korištenje prirodnih resursa.	Vrijednost izvoza	386.000.000 KM	500.000.000 KM
	Prosječna mjesečna neto plata u prerađivačkoj industriji	705 KM	1.000 KM
	Prosječna mjesečna neto plata u ugostiteljstvu i hotelijerstvu	521 KM	800 KM
Strateški cilj 2: Unaprijeđen razvoj inkluzivnog i prosperitetnog društvenog sektora.	Stepen migracija stanovništva %	-27	0
	Grupa razvijenosti kantona na nivou FBiH	III	II
Strateški cilj 3: Održivo upravljanje okolišem, prirodnim i infrastrukturnim resursima.	Udio komunalnog otpada koji se odlaže na sanitarne deponije, %	0	60
	% građana spojen na kanalizacionu mrežu	54	70
	Broj važećih Prostornih planova JLS	2	8

(Izvor podataka za indikatore: Federalni zavod za statistiku, Federalni zavod za programiranje razvoja, USK u brojkama)

Kako bi se osigurao visok stepen realizacije planiranih strateških ciljeva, definisan je i set prioriteta do 2027. godine koji pokrivaju sve oblasti od strateškog značaja za razvoj Unsko – sanskog kantona. Prioriteti predstavljaju ključna polja i smjerove djelovanja za ostvarenje vizije i strateških ciljeva i kao takvi imaju najveći uticaj na razvoj, odnosno ostvarenje strateških indikatora. U okviru svakog od prioriteta definiran je poseban set mjera u okviru kojih će Općina Sanski Most definirati svoje konkretne projekte za trogodišnji plan rada za period 2023. – 2025.

Strateški cilj 1.		
Prioritet 1.1. Izgradnja sistema za održivo korištenje i odgovorno upravljanje prirodnim resursima	Mjera 1.1.1. Unaprijeđenje kapaciteta za održivo korištenje poljoprivrednog zemljišta i povezivanje sa prerađivačkim kapacitetima.	Projekti:
	Mjera 1.1.2. Unaprijeđenje kapaciteta za održivo korištenje rudnih bogatstava i šuma.	Projekti:

	Mjera 1.1.3. Stavljanje raspoloživih prirodnih resursa u funkciju razvoja privrede USK.	Projekti:
Prioritet 1.2. Unaprijeđenje poslovnog okruženja	Mjera 1.2.1. Podrška razvoju poduzetništva	Projekti:
	Mjera 1.2.2. Unaprijeđenje poslovne infrastrukture i promocija i poslovnih zona	Projekti:
	Mjera 1.2.3. Unaprijeđenje tehničkih i kadrovskih resursa pružalaca poslovnih usluga	Projekti:
	Mjera 1.2.4. Poboljšanje kvaliteta ljudskih resursa i uspostavljanje dinamičnog tržišta rada usklađenog sa potrebama privrede	Projekti:
Prioritet 1.3. Unaprijeđenje konkurentnosti prerađivačke industrije	Mjera 1.3.1. Podrška uvođenju novih i unaprijeđenju postojećih tehnologija u prerađivačkoj industriji.	Projekti:
	Mjera 1.3.2. Uvođenje i podsticanje inovacija u privredi.	Projekti:
	Mjera 1.3.3. Podrška internacionalizaciji poslovnih aktivnosti i plasmanu proizvoda prerađivačke industrije na međunarodnom tržištu.	Projekti:
Prioritet 1.4. Promocija održivog turizma i efektuiranje turističkih potencijala	Mjera 1.4.1. Unaprijeđenje turističke ponude kreiranjem privlačnih turističkih proizvoda zasnovanih na lokalnim turističkim resursima.	Projekti:
	Mjera 1.4.2. Promocija i privlačenje investicija u ciljne turističke oblasti u sektoru turizma	Projekti:
	Mjera 1.4.3. Promocija USK kao atraktivne turističke destinacije	Projekti:
Strateški cilj 2.		
Prioritet 2.1. Usklađivanje sistema obrazovanja sa modernim EU praksama	Mjera 2.1.1. Modernizacija programa obrazovnih institucija u skladu sa modernim EU praksama	Projekti:
	Mjera 2.1.2. Racionalizacija mreže škola kroz optimizaciju, rekonstrukciju i proširenje kapaciteta postojećih obrazovnih objekata i modernizacija školskih prostorija	Projekti:
	Mjera 2.1.3. Proširenje kapaciteta postojećih objekata za odgoj, obrazovanje te razvoj sporta i kulture	Projekti:
	Mjera 2.1.4. Jačanje ravnopravnosti u pružanju obrazovnih usluga s obzirom na posebne potrebe djece, talentiranost i pripadnost marginalnim grupama	Projekti:
Prioritet 2.2. Jačanje socijalne inkluzije i pristupa zasnovanih na potrebama korisnika	Mjera 2.2.1. Podrška jačanju socijalno-društvenih programa, socijalnog rada i pronatalitetnih mjera i politika.	Projekti:
	Mjera 2.2.2. Jačanje saradnje javnog i nevladinog sektora u pružanju direktnih usluga djeci i porodicama.	Projekti:
	Mjera 2.2.3. Jačanje mobilnosti, interkulturalizma i građanskog aktivizma mladih.	Projekti:
Prioritet 2.3. Unaprijeđenje sistema integrisanih zdravstvenih usluga	Mjera 2.3.1. Podrška materijalno - tehničkoj opremljenosti zdravstvenih ustanova.	Projekti:
	Mjera 2.3.2. Podrška donošenju i implementaciji javnih politika prevencije bolesti	Projekti:
	Mjera 2.3.3. Podrška uspostavljanju i razvoju visokodiferenciranih i specijaliziranih usluga u sistemu tercijarne zdravstvene zaštite	Projekti:
	Mjera 2.4.1. Dekontaminacija površine USK od MES i NUS	Projekti:
Prioritet 2.4. Povećanje stepena javne sigurnosti i održivo upravljanje rizicima od prirodnih i drugih nesreća	Mjera 2.4.2. Uspostava sistema prevencije i ranog upozoravanja od prirodnih i sigurnosnih rizika.	Projekti:
	Mjera 2.4.3. Jačanje ljudskih resursa i opremljenosti Uprave policije.	Projekti:
	Strateški cilj 3.	
Prioritet 3.1: Podrška primjeni integralnog sistema upravljanja okolišem i prostorom u upravljanju prirodnim resursima	Mjera 3.1.1. Komponenta podrška zaštite prirodnog nasljeđa i biodiverziteta, tla, šuma, izvorišta i voda, biljnih i životinjskih vrsta u lokalnim zajednicama	Projekti:
	Mjera 3.1.2. Uspostava održivog sustava upravljanja otpadom u skladu sa ključnim EU načelima.	Projekti:
	Mjera 3.1.3. Poticanje korištenja obnovljivih izvora energije (vjetar, biomasa, sunčeva energija) i mjera	Projekti:

	energetske efikasnosti.	
	Mjera 3.1.4. Podrška razvoju projekata za raspoložive bilateralne i multilateralne institucije.	Projekti:
Prioritet 3.2: Razvoj komunalne i javne infrastrukture na principima održivog okolišnog razvoja	Mjera 3.2.1. Podrška donošenju prostorno-planskih dokumenata na nivou jedinica lokalnih samouprava i upravljanje prostorom.	Projekti:
	Mjera 3.2.2. Proširenje i modernizacija kapaciteta javne i komunalne infrastrukture i objekata.	Projekti:
	Mjera 3.2.3. Jačanje transportnih i saobraćajnih kapaciteta i povezanosti sa državnim i međudržavnim centrima.	Projekti:

5. Indikativni finansijski okvir za planski period 2023. – 2025. god.

Realizacija planiranih prioriteta i mjera kroz implementaciju konkretnih projekata na području Općine Sanski Most finansirat će se zajedničkim sredstvima iz Budžeta Općine, sredstvima viših nivoa vlasti, agencija, zavoda i ostalih Vladinih tijela, te sredstvima međunarodnih partnera.

Dokumentom okvirnog budžeta (DOB) za period 2023. – 2025. Kroz tekuće transfere (tekući transferi, donacije i kapitalni transferi), odnosno po stavkama koje se relaiziraju za implementaciju projekata planirano je ukupno 9.809.000,00 KM, i otprilike isti iznos se očekuje od strane vanjskih partnera – institucije viših nivoa vlasti, međunarodni partneri i ostali lokalni partneri, čime ukupni nivo sredstava za finansiranje trogodišnjeg plana rada za period 2023. – 2025. iznosi nešto manje od 20.000.000,00 KM.

U prvoj godini implementacije (2023.) planirano je oko 6.108.000,00 KM od čega su 3.054.000,00 KM sredstva Budžeta Općine Sanski Most, u drugoj godini (2024.) je planirano 6.552.000,00 KM od čega je sufinansiranje Općine u iznosu od 3.276.000,00 KM, a u posljednjoj godini trogodišnjeg plana (2025.) za strateške projekte je planirano 6.958.000,00 KM od čega je sufinansiranje Općine planirano u iznosu od 3.479.000,00 KM.

Općina Sanski Most u procesu implementacije strateških mjera i projekata kao podršku vanjskih partnera očekuje od strane institucija viših nivoa vlasti – ministarstva, agencije i zavodi, te od strane međunarodnih partnera, prvenstveno s onima sa kojima ima već potpisane sporazume o saradnji vezano za implementaciju postojećih višegodišnjih projekata (UNDP, USAID, GIZ, EU i sl.) uz saradnju sa ambasadama i konzularnim predstavništvima na području Bosne i Hercegovine.

OPĆINSKI NAČELNIK

Faris Hasanbegović, prof.

ANEKS

**PLAN IMPLEMENTACIJE STRATEGIJE LOKALNOG RAZVOJA ZA PERIOD
2023. – 2025.**